

ALFÖLDI RÓBERT A FAUSTRÓL, A SZÍNHÁZIGAZGATÁSRÓL, A FESTÉSZETÉRŐL ÉS AZ AMERIKAI VENDÉGRENDEZÉSRŐL

Kint érdekes, amiért itthon csesztetnek

Bármit csinál, érdekli az embereket. Mindegy, hogy rendezőként vagy színészként fémjelez egy előadást, nehéz rá jegyet szerezni. A tavalyi bombasikerű Szentivánéji álom után most Gounod Faustját állítja színpadra. Bár a premier csak a jövő héten lesz, a belépőket szinte már mind elkapkodták. A képeivel is hasonló a helyzet, van olyan festménye, amiért egymilliót fizetett egy gyűjtő. Sziporkázó zseni vagy divatos médiasztár? Alföldi Róbertet nehéz beskatulyázni.

– *Gounod Faustja mintha túl finom és romantikus lenne azokhoz a darabokhoz képest, amiket rendezni szokott.*

– Egyáltalán nem, a Faust jó alapanyag, mert izgatnak a problémái. Könnyű ellensúlyozni a zene néhol túlzó romantikáját, lehet belőle egyszerű előadást csinálni, csak nem kell feltétlenül unalmas, nagyromantikus operaként játszani. Engem nem a misztikum érdekel belőle, hanem a viszonyok.

– *És milyenek ezek a viszonyok?*

– Kacifántosak! Nem a klasszikus operát szeretném velük megmutatni, hanem egy saját rendszerén belül működő színházat. Nálam nem lesz aranycsinálás és alkimia. Helyette lesz persze más, amiről már mindenféle pletykákat hallottam terjengeni a városban.

– *Miket például?*

– Hogy a nyílt színen kúrnak.

– *És tényleg?*

– Igen. De nem! Olyasmi viszont lesz benne, ami egyesek számára túl naturalisnak tűnhet. De ezt nem tartom renitens dolognak, ráadásul tőlem ez nem váratlan, lehetett rá számítani. Szerintem egy harmincéves embernek az a dolga, hogy a saját rendszerén, saját életén belül értelmezzen történeteket. Ezzel persze nem azt mondom, hogy a klasszikus operajátszás nem jó. Nagyon szeretem, ha jól csinálják, ha színházigaz is működik, de én úgy nem tudnám megrendezni a Faustot.

– *Miért kerülte eddig az operát?*

– Nem kerültem, egyszerűen nem engedtek a közelébe, pedig mindig nagyon szerettem volna operát rendezni. Imádom a zenét. Tizenöt évig zongoráztam, és most büszke vagyok arra, hogy nem szövegkönyvből, hanem zongorakivonatból rendezek. Erre az énekesek is felkapták a fejüket. A zene a legközvetlenebbül ható valami, ezért a prózai előadásaimban is sok zenét használok. Az operában a zene erős formát, határt jelent, amibe nehezebb belenyúlni, mint a szövegbe.

AZ OPERA SZÍNHÁZ, NEM ORATÓRIUM

– *Gounod muzsikáját is átalaktíja?*

– Csak egy kicsit. A francia karmester, Vincent Monteil remek partnernem ebben. Az operát nem jelmezben előadott oratóriumnak gondolom, hanem színháznak, aminek legfontosabb része a zene. Ha az előadás igazolja a rendező beavatkozását, akkor a zene sem szent dolog. Szentebb, mint a szöveg, mert a hangnemekben nem lehet összevissza rohangálni. Az rossz a fülnek. A zenét nem olyan könnyű megbontani, mint a szöveget, de azért az operában is lehet játszani, marhaskodni, szórakozni.

– *Az énekesek vevők erre?*

– Boldog vagyok, hogy nem jöttek be a riogatások. Azt mondták, vigyázzak, mert a kórustól és az énekesektől nem lehet akármit kérni, azzal védekeznek majd, hogy olyan helyzetben, amilyenben én kérem, nem lehet énekelni. Örömmel konstatáltam az első összp próbákon, hogy akkor sem rendezném meg másképp ezt az előadást, ha színészekkel kellene dolgoznom. Semmiféle kompromisszumot nem kellett kötnöm. Nagyszerű játszótársaim az operisták, a fantasztikusan nyitott énekkar és tánckar. Csúsznak, másznak, harcolnak, birkóznak, lónek, táncolnak, zokszó nél-

kül mindent megcsinálnak, amit kérek tőlük.

– *Úgy hallottam, újabb operarendezésekre is készülsz. Csak nem nyergel át teljesen az operára?*

– Nem bánnám! A következő munkám szeptemberben egy próza vagy egy musical lesz, még nem lehet pontosan tudni. Nagyon elfáradtam, ezért ha befejezem itt a Faustot, pihenni fogok. Legfeljebb valami kisebb munkát válllok a Kolibriban. A jövő évi Budapesti Tavasz Fesztiválon viszont Eötvös Péter operáját, a Balkont rendezem, amit tavaly mutattak be Aix-en-Provence-ban. Azért én csinálom, mert a szerző engem választott, ami óriási öröm. Utána egy Mozart-opera, a Figaro házassága következik Nizzában. Prózai változatban már csináltam idehaza.

VÁLOGATHATOK A FELKÉRÉSEK KÖZÜL

– *Mi fontosabb az operában: valaki perfekt énekes vagy inkább jó színész legyen?*

– Nehéz kérdés. Hála istennek, itt olyan énekesekkel dolgozom, akik elég jó színészek is. A Faust esetében természetesen az alapkövetelmény, hogy ezeket a botrányosan nehéz szövegeket el tudják énekelni. De ettől még nem lesz igazi operista egy énekes.

– *Élőben közvetíti az M2 az előadást. Régen volt ilyen...*

– Legalább tizenöt-húsz éve nem volt élő operaközvetítés Magyarországon. Nem véletlen, hogy most épp innen közvetítik a Faust-bemutatót. Az elmúlt hat-nyolc évben ugyanis Szegeden volt a legprogresszívebb operajátszás. Még akkor is, ha voltak emiatt konfliktusok a városban. Hogy mit jelent a modern operajátszás, azt Kovalik Balázs, Zsótér Sándor és Oberfrank Péter mutatta meg. Erre hihetetlenül büszke lehet Szeged, még akkor is, ha sokan úgy érzik, ezek a produkciók furcsábbak, nehezebben befogadhatóak, a klasszikustól nagyon eltérőek voltak.

– *Pesten kétszer is pályáztott színházigazgatónak, Szeged nem érdekli?*

„Mostanában királyi dolgom van.”

– A színházigazgatás nem érdekel már. Nem véletlen, hogy valaki mikor pályázik egy színház vezetésére. Amikor nyolc-tíz-tizenöt embert összegyűjt maga köré, és velük akarja megváltani a világot. Nem hiszek abban, hogy ezeket a véletlenül kialakult helyzeteket, pillanatokat, együtt gondolkodást, ezt a felfokozott állapotot konzerválni lehetne. Önmagáért a színházigazgatás nem érdekel. Ráadásul most királyi dolgom van, sok helyre hívnak. Válogathatok a felkínált feladatok közül, azt csinálom, amit akarok. Ha mégis érdekelne Szeged, egy ilyen zavaros helyzetben, mint amilyet most itt érzékelek, nem vágnék bele. Túl sok a tisztázatlan ügy és a pletyka a Szegedi Nemzeti Színház körül. Egy színházat csak tiszta lappal szabad átvenni.

– *Milyen típusú vezetőre lenne itt szükség?*

– Egy biztos: ide egy őrült, megszállott ember kell. Elméletben lehet igazság abban, hogy a színház élére egy menedzser kell. Csakhogy a színház nem egyenlő egy reklámkampánnyal, egy bank vagy nagyvállalat igazgatásával. Azt a színjátékot, amit egy igazgatói pályázat jelent, el kellene felejtetni. Az áldemokratikus bohóckodás helyett fel kellene vállalniuk az önkormányzatoknak a döntést. Nyíltan kérjenek fel és nevezzenek ki valakit, majd vállalják érte a felelősséget. Mert amikor kineveznek egy művészt egy művészeti intézmény élére, akkor nemcsak az embert nevezik ki, hanem a művészetét is.

ÁLDEMOKRATIKUS BOHÓCKODÁS

– *A politikusok a legritkább esetben értenek a színházhoz.*

– De rákényszerülnek, hogy úgy csináljanak, mintha! A rossz törvények kényszerítik arra a jogászokat, tanárokat, mérnököket, hogy nekik kelljen eldönteniük, ki legyen a színházigazgató. Csak az alapján tudnak dönteni, amit másoktól hallanak.

– *Hogy mennek a képei mostanában?*

– Az ismertségemnek köszönhetően hihetetlenül beindultak a kiállítások, rengeteg helyre hívnak. Korábban csak akkor festettem, ha volt kedvem és időm. Mostanában viszont gyakran előfordul, hogy csinálnom kell, mert várják a tárlatra az újabb képeket. Most épp Kecskeméten állítok ki, majd Nizzában lesz tárlatom, utána Budapesten több helyen is. Szegedre is hívtak, és Miskolcra is az operafesztivál idejére. Megjelent egy albumom, ami nagy siker. És minden „kedves irigyemnek” üzenem: hamarosan megjelenik a rólam szóló Alföldi című kötet is, annak a sorozatnak a második részeként, ami Verebessel indult.

– *Az ÉS kritikusa egy jó szándékú ember szabadidő-tevékenységeként jellemezte a festészetét. Albumáról meg azt írta: „...súlyával a szerzőt a legnagyobb mai magyar festők közé emeli. Kilóra legalábbis.”*

– Szíve joga, hogy ez legyen a véleménye. A múlt évben Párizsban volt kiállításom komoly sikerrel. De nem akarok magyarázkodni! Félreértés ne essék, nem gondolom magam Picasónak, Munkácsy Mihálynak vagy Scheiber Hugónak. Egyszerűen az emberek szeretik a képeimet, amiben biztosan benne van az is, hogy ismernek a tévéből, a színházból. Az egyik festményemet egymillióért vették meg egy komoly, nagy gyűjtemény számára. Minden kiállításomon minden képem elkel. Ahhoz képest sok pénzt kérek értük, hogy pusztán azért megvásárolja valaki, mert divatos vagyok. Számomra azoknak a művészszerető embereknek a visszajelzése számít, akik azt sem tudják, ki vagyok. Külföldön nem ismernek, azt gondolják rólam, festő vagyok. Én nem tartom magam annak, egyszerűen van esztétikai érzékem. Mások is tudnának ilyen képeket festeni, legfeljebb nem vennék meg tőlük.

SZERETNÉK BOLDOG LENNI

– *A sorozatos külföldi vendégrendezéseiben benne lehet egy jelentős nemzetközi színházi karrier lehetősége is?*

– Nem tudhatom, mi lesz öt év múlva. Talán. Amit csinállok, erősen kötődik ahhoz, ahol élek. A Broadwayen működő művészsínház, a New York Workshop Theatre vezetője Budapesten járva meghívott, hogy rendezzem meg A velencei kalmárt. Úgy volt, hogy márciusban megyek, de egyelőre ottani zűrök miatt csúszik az egész, helyette szeptemberben Portlandben rendezem meg ugyanezt a Shakespeare-darabot egy ezer fős nagyszínházban. Nagy dolog, hogy érdeklődnek irántam külföldről, de ha őszinte vagyok, akkor be kell vallanom, hogy az itthon jól hangzó helyeken a színvonal sokszor nagyon mélyen van. Igazából nem kell zseniálnak lenni ahhoz, hogy ott jó legyek.

– *Akkor miért pont Alföldit hívják?*

– Az érdekli őket, amiért engem itthon csesztetnek. Eredetinek, egyéninek, különlegesnek tartják a látásmódot, mégis populárisnak. Itthon erre azt mondják: felszínes és olcsó, úgy csinál, mintha művész lenne. Kint épp ezt tartják érdekesnek. Itthon az a legnagyobb aduászom, hogy néznek. Írhatnak rólam bármit, nem lehet jegyet kapni az előadásaimra.

– *Beteljesületlen vágyai nem nagyon lehetnek...*

– Dehogynem. Szeretnék boldog lenni.

– *Kin múlik?*

– Rajtam. Persze vannak még szakmai vágyaim is. Szeretnék még sok jó darabot rendezni, és nem csináltam még filmet sem.

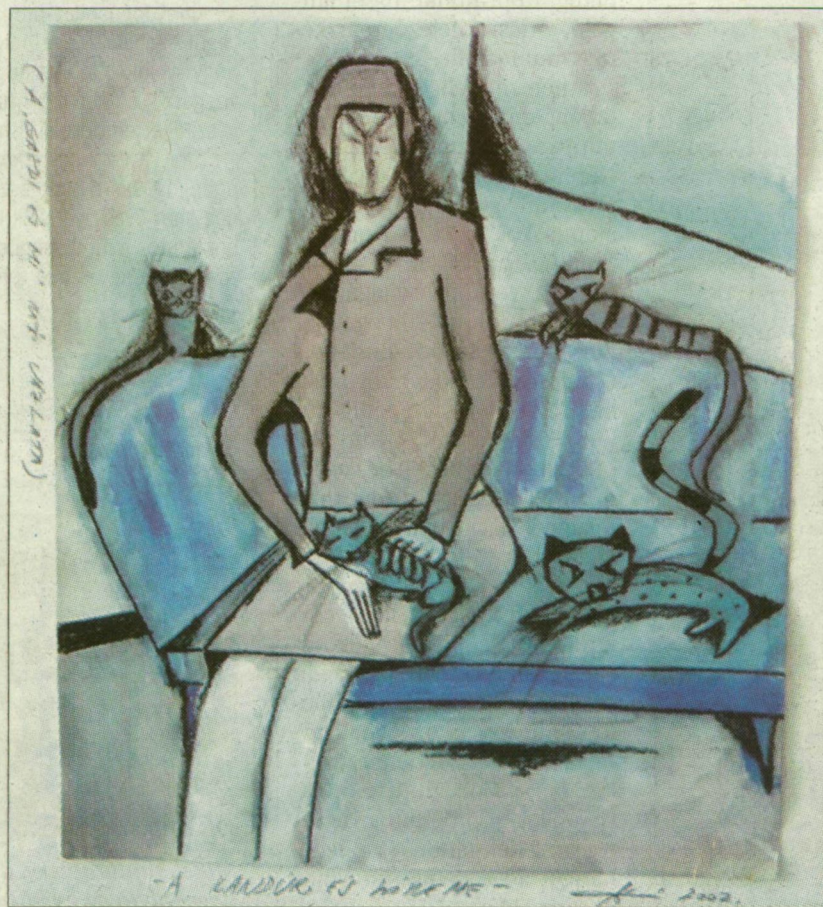
– *A reggeli tévés örület nem hiányzik?*

– Nem, sikerült azelőtt kiszállnom, hogy elkezdődött a gagyizás. Meguntam, mert négy év után nem volt már olyan vendég, akivel legalább egyszer ne beszélgettem volna. Ráadásul olyan irányba indultak el a műsorok, amihez úgy éreztem, én már nem kellek, és nem is tudom csinálni.

– *Mit gondolt arról, hogy mostanában a valóságshow-k szereplői a legnagyobb sztárok?*

– Azoknak az embereknek, akik bekerülnek, megszűnik az életük, mert sem oda nem fognak már tartozni, ahonnan jöttek, az időleges sztárság pedig nagyon hamar elmúlik, és légtüres térbe kerülnek. Ezek a műsorok viszont nagyon szép látványok az ország állapotáról. Megmutatják, hogyan kommunikálunk, milyen kifejezéseket használunk, mennyire vagyunk kulturáltak, tájékozottak. Nem a tükröt kell szidnunk, ha nem tetszik, amit benne látunk.

HOLLÓSI ZSOLT

A kandúr és háreme. (Alföldi Róbert festménye)